

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Pastorum Continens Doctrinas, & Industrias ad Pastorale
Munus piè, fructuosè, ac securè obeundum pertinentes,
Unà cum Casibus frequentius circa idem Officium
occurrere solitis, & ex communiote ...**

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1678

Membrum XIX. De Observandis erga Damnatos ad mortem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49267](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49267)

statione præteritorum peccatorum, quibus hanc & graviores pœnas meruit; tum in serio proposito ea deinceps vitandi, ad quæ proinde duo capita obtinenda ostendet primò Captivo æquitatem divinæ justitiæ hoc flagello castigantis, & simul misericordiæ, quæ pro æterna temporalem, & quidem tam levem pœnam eidem imponit, ei obviantis: deinde gravitatem delictorum, tum illorum, propter quæ nunc in carcerem conjectus est; tum aliorum, ob quæ DEUS hanc pœnam immissit, clarè ostendet; & tandem acerbiter fructuum, quos creârunt ejusmodi peccata, ostendendo, illam S. Pauli Rom. 6. sententiam opportunè in memoriam revocabit: *Quem fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis?* Tertium est *meritorum caelestium multiplicatio*, quem in finem ostendere illi oportebit, quomodo ex necessitate virtutem facere, & captivitatem hanc non tantùm satisfactoriam, sed etiam meritoriam, & quidem non leviter redere queat.

Qu. 5. *Quibus mediis uti debeat Pastor ad supradicta capita facilius obtinenda?* R. sequentibus potissimum. Primò, *accuratâ præmeditatione*, quâ domi privatim consideret, quibus maximè tentationibus aut necessitatibus captivi affligantur, & quomodo eis occurrendum sit. Secundò, *frequenti visitatione*: quia per hanc & ipsi captivo non leve solatium creabit, si tantum amorem & sollicitudinem pro ipsius salute consolatione susceptum viderit, & sibi per experientias varias facilem hujus actionis praxin efficiet. Tertio, *fructuosâ reflexione*, quâ scilicet, ubi ex Visitatione talium Captivorum domum redierit, diligenter se reflectat, quomodo in ea se gesserit, quæ media, & quo successu adhibuerit: quod impedimentum intervenerit, quò minùs adhibita media feliciter succederent, & quomodo removendum sit.

MEMBRUM XIX.

De Observandis erga Damnatos ad mortem.

Qu. 1. *Quid circa hos observare Pastor debeat?* R. in genere sequentia procuranda esse.

Zelosa confortatio,
Vi promptè pariatur.

Condigna satisfactio,

Vt culpa deleatur

Perfecta dispositio,

Vt piè moriatur.

Qu. 2. Quid in specie ante sententiam mortis deueniatis observare debeat? R. hæc præcipuè. 1. Benevolentia conciliatio, quæ obtinebitur frequenti visitatione, consolatoria allocutione, amica comiseratione, tum affectu, quem explicare oportet, tum effectu, id est, per beneficia, quibus indiget, aut capax est, demonstrata. 2. Adhortatio efficax ad virtutem ex necessitate faciendam, tempusque, quod superest, bene pro salute animæ collocandum. 3. Frudens cautela, qua caveat, ne, aut confessionem Rei ante sententiam excipiat, (nisi ipsemet instanter petat) nec patrocinium illius pro vita donanda, aut sententia mutanda se recepturum promittat, aut spem incertam vitæ conservandæ faciat.

Qu. 3. Quid post sententiam latam & indicatam observandum sit? R. primò excitandus ad mortis sententiam æquo animo ferendam, Christi potissimum & Sanctorum similitudine supplicium subeuntium & damnatorum in inferno, graviosa longè sine fructu & merito patientium exemplis propulsa. Secundò, præparandus ad mortem piè obeundam per accuratam confessionem & devotam Communionem prædiæ, quam supplicium obeat, peragendam. Tertiò, occupandus primum per appositæ preces, & virtutum variarum actus, tum per opportuna colloquia, aut lectionem; tum etiam per corporales refocillationes melioris refectiois, aut somni moderati.

Qu. 4. Quid in actuali educatione & supplicio sit observandum? R. sequentia præstanda. Primò, horror mortis excitandus aut temperandus, tum exemplis Christi & Sanctorum iterum in memoriam revocatis, tum spe immensæ æternæ felicitatis. Secundò, removenda impedimenta bonæ mortis, qualia sunt, quæ vel animum à pijs cogitationibus avocant (uti aspectus curiosus Populi comitantis) aut quæ tentationes novas creare possunt, uti auditio feralis sententiæ (quâ tamen in re vel consuetudo loci, vel delictum Rei, si id petat, attendenda) occursatio domesticorum aut amicorum, vel quæ horrorem augere possunt, uti vociferatio

exotica adhortantis, comploratio mulierum condolentium. Tertio suggerendæ constanter piæ cogitationes & preces ad mortem disponentes, ubi potissimum Passio Christi per partes aptè in memoriam revocata, & ad præsentem circumstantiam accommodata, actus præterea virtutum Theologicarum & aliarum repetiti, condonatio injuriarum, repetitio absolutionis, pronuntiatio SS. Nominum pro indulgentiis obtinendis fervient.

Qu. 5. *Quid post mortem Rei observandum?* R. primò, hortandi circumstantes, ut orent pro defuncto, & aptà adhortatiunculà ad fructum ex tristi spectaculo reportandum animandi. Secundò, consolandi Consanguinei Rei, & ad executionem earum rerum, quas tum ipse Reus fortè per ipsos fieri desideravit, tum charitas ipsi debita exigit, incitandi. Tertio, reflexio super omnes actiones cum Reo susceptas instituenda, & quæ minus recta videbuntur, notanda, ut futuro tempore emendentur; quæ autem feliciter successerunt, pro ulteriori praxi in memoria reservanda.

Qu. 6. *Quibus mediis præcipuè uti debeat Pastor ad supraddicta Capita ritè observanda?* R. primò, *Zelo indefesso*, qui si in ulla alia actione, in hoc apertissimum campum habet, propter insignem occasionem non ipsius duntaxat Rei, sed aliorum etiam, qui vel ipsum invidunt, vel supplicio intersunt, salutem & commodum promovendi. Secundò, *generosâ audaciâ*, quâ non modo Reo inter ipsum supplicium intrepidus assistat, sed magna etiam cum libertate cum ad omnia, quæ præsens status ab eo requirit, facienda instiget, suaviterque compellat. Tertio, *discretâ prudentiâ*: ne aut nimis adhortationibus, aliisque piis exercitiis Reum nimis fatiget, aut aliud quid faciat, quod eum potius offendere, averfionemque ab ipso Pastore aut Judice parere, quàm ædificare & solari possit.

Dubia moralia.

Qu. 1. *An possit aut debeat Pastor permittere aut suadere, ut Reus iuridice propter semiplenam probationem vel indicia æquivalentia interrogatus de crimine, illud cum æquivocatione neget?* R. 1. posse ipsum permittere, ut id faciat, cum id liceret multi hodie, iique valde probati Auctores doceant, in specie

specie autem Filiucius, Regin. & alij apud & cum Diana p. tract. 15. reg. 27. quorum sententiam etiam Lugo, Tann. Dicast. & alij probabilem esse fatentur, eò quòd homo maximum habeat jus ad propriam vitam & bona Temporalia defendenda, atque adeò lex humana non videatur posse obligare cum tanto incommodo. R. 2. non teneri id suadere, cum possit tutà conscientia sequi contrariam sententiam, ut magis communem, ita ferè & probabilem magis; imò nec consultum videtur, ut sponte suadeat, cum per hoc graviter offendere Magistratum, atque à se abalienare possit.

Qu. 2. An, si Reus crimen negavit, & per hoc accusatori in probatione succumbenti, infamiam aspersit, debeat Pastor eum ad retractionem negationis hortari? R. negativè cum Layman. l. 3. rr. 6. c. 4. n. 4. & communi, eò quòd quisque habeat jus defendendi famam suam contra injustum infamatorum, qualis etiam in præsentì casu est accusator, ut potest contra juris ordinem de crimine occulto publicè alium accusans & infamans.

Qu. 3. An, si Reus vi tormentorum fassus sit crimen, quod non comisit, debeat Pastor eum ad revocationem adstringere? R. non debere, eò quòd non teneatur cum tanto cruciata vitam tueri, uti probabiliter docent Tann. Sylv. Less. Busenb. l. 4. c. 3. du. 2. Tann. to. 3. d. 4. q. 4. n. 99. & alij contra multos.

Qu. 4. An, si Reus aliquis propter delictum non capitale incarceratus, radio carceris diuturni velit crimen capitale revelare, quod verè commisit, sponte prodere Iudici, possit id Pastor permittere? R. etsi non desint, qui teste Dicastillo l. 2. de iust. rr. 1. d. 6. n. 48. negativam teneant sententiam; rectius tamen ipsum cum communi aliorum affirmativè respondent, eò quòd alius possit ipsum accusare de isto crimine, si juridice probare queat, ergo & ipse Reus id poterit, cum propria accusatio sit sufficiens probatio.

Qu. 5. An, si Reus interrogat, num socios criminis sine peccato prodere possit, Pastor affirmativè respondere possit? R. id quidem negare Dicastillo, si crimen non sit exceptum, ac potest tamen probabiliter affirmativam sententiam tueri Tannorum d. 4. q. 4. n. 98. & Henriquez, eò quòd tali modo ad peccatam defensionem, & Reipublicæ incolamitatem cooperari videatur.

De Observandis erga Damnatos ad mortem. 227

Qu. 6. An, si quarat Reus, num possit licitè carceres effringere, Pastor id permittere possit? R. in tali casu optimè facturum Pastorem, si dicat esse quidem Auctores, qui affirmant, id licitè fieri, si aut periculum vitæ, aut diuturni carceris, vel damnationis ad tiores imminet; verùm se nec suadere, nec dissuadere alterutram partem, sed relinquere ipsius arbitrio, quid hoc in casu facere velit.

Qu. 7. An, si Cognati querant, num licitè instrumenta subministrare captivo Cognato, aut alio modo ad fugam cooperari possint, Pastor affirmativè respondere debeat? R. id quidem licitè fieri, si pœnæ gravis sit periculum, docere Dicastillum contra communem; verùm rectiùs videri facere Pastorem, si eo modo se gerat, sicut in priori casu ipsum gerere se debere diximus, cum ex positiva tali suasionem aut cooperationem graviter non à se tantum, sed aliis etiam Clericis, utpote justitiam impedire volentibus, Magistratum avertere queat.

Qu. 8. An, si Reus ipso die, quo supplicium subibit, Communionem petat, Pastor eandem dare debeat? R. affirmativè p. 5. tr. 3. ref. 38. & p. 3. tr. 6. ref. 59. cum Jordan. & Quintanad. & aliis apud & cum Diana, etiam si statim post Communionem esset rapiendus ad mortem, cum in c. 8. caus. 26. qu. 6. dicatur, si quis continuò creditur moriturus, infundatur ei Eucharistia; imò etiam si talis damnatus jejunos non ampliùs foret, Communionem ei, si ex devotione petat, permittendam esse, idem Diana cum pluribus à se citatis docet.

Qu. 9. An, si Reus sit rota affixus, possit & debeat Pastor ei Extremam Unctionem impertiri? R. cum plerumque consuetudo id non habeat, ut ejusmodi hominibus dictum Sacramentum conferatur, non obligari Pastorem ad id conferendum; si tamen id tam ferventer peteret, posse illud ministrare, juxta sententiam P. Simonis Felicis docti Theologi & P. Gobat in Alphab. ext. Unct. n. 850. cum verè etiam talis Reus sit graviter infirmus, & medio contra tentationes roborante indigeat.

Qu. 10. An licitum sit pulsare campanam benedictam in signum, quòd aliquis Malefactor supplicio afficiendus sit? Resp. affirmativè cum Diana p. 6. tr. 2. ref. 37. si signum hoc detur ad preces pro Reo fundendas, cum ad alios similes usus passim campanæ benedictæ adhibeantur.

Qu. 11. An, si Iudex duobus Reis capitis supplicium promittit duellum indicat, Pastor Reis permittere possit, ut illud acceptent? R. Layman l. 3. tr. 3. p. 3. c. 5. n. 1. cum Arce affirmativè, modò tales Rei non ex odio, sed tum publicæ Justitiæ Zelo, tum propriæ vitæ salvandæ causâ duellum tale suscipiant.

M E M B R U M XX.

De Observandis erga Infirmos.

Qu. 1. Quid circa hos præcipuè observare Pastor debent? R. ea, quæ sequentibus versiculis indicantur.

Hos visita velociter

Pro obligatione.

Alloquere suaviter

Pro consolatione.

Subleva liberaliter

Pro confortatione.

Qu. 2. Quid circa Visitationem observandum sit? R. sequentia præcipuè: Primò, ut sit *prompta*, id est, ut, quoties, & ad quoscunque vocatus fuerit, sine tergiversatione accedat, Christi in hoc exemplum secutus, qui vocatus dixit: *Veniam, & curabo eum.* Secundò, ut *crebra* sit; si enim Medici corporales toties ægros suos visitant, quidni Medicus spiritualis idem præstet? Tertiò, ut *fructuosa* sit, qualis erit, si triplicem scopum huic Visitationi præfixum obtinere studeat. Quorum primus est bona dispositio ægri ad morbum debito modo acceptandum & tolerandum, ad quam requiruntur, tum impedimentorum (qualia sunt peccata & tentationes aliæque ægris molestæ, v. g. quòd per morbum à lucro, officiis, exercitijs devotionis impediuntur: quòd alijs molesti sint, quòd media ad morbi curationem vel sublevationem necessaria non habeant) remotio; tum variorum adjumentorum oblatio (qualia sunt fides de morbo hoc per providentiam divinam ex speciali amore erga illum submissio: desiderium patienti, tum propter DEVM tanta patientem, tum propter præmij promissi magnitudinem, tum propter necessitatem patienti, ex qua virtutem facere oportet; & tandem efficitur adhortatio ad frequentem orationem & solidarum virtutum præcipuè Theologicarum, patientiæque & resignationis